

EuroDuaLE

INTELLECTUAL OUTPUT 2

**Analysis of Existing Dual Learning
Programs as Drivers for
Employability**

**STATE OF THE ART OF EXISTING
DUAL LEARNING PROGRAMMES**

EuroDuaLE

INTELLECTUAL OUTPUT 2

**Analysis of Existing Dual Learning
Programs as Drivers for
Employability**

**STATE OF THE ART OF EXISTING
DUAL LEARNING PROGRAMMES**

The European Commission support for the production of this publication does not constitute an endorsement of the contents which reflects the views only of the authors, and the Commission cannot be held responsible for any use which may be made of the information contained therein.

Index

1.	Inleiding	4
2.	De relatie tussen de student, de onderwijsinstelling en de werkgevers in termen van administratieve regelgeving, arbeidswetgeving en toegekende steun en de Ervaring van studenten ingeschreven in duale leerprogramma's.....	6
3.	De werkgelegenheidsgraad en arbeidskansen voor alumni van duale leerprogramma's.....	9
4.	Ontvankelijkheid van de instellingen voor hoger onderwijs voor duale leerprogramma's.....	11
5.	Conclusie en geleerde lessen.....	12

1. Inleiding

Met het EuroDuaLE-kader wil men een duaal leren-benadering ontwikkelen waarin de instellingen voor hoger onderwijs een centrale rol spelen. Om een doeltreffend en succesvol kader uit te tekenen moeten we leren uit de ervaringen die de deelnemende landen hebben met duale leerprogramma's.

De Intellectual Output 2 van het Erasmus+ project "EuroDuaLE – het Europese coöperatieve kader voor Duaal Leren" verzamelt en analyseert data met betrekking tot duale leerprogramma's. Er wordt gekeken naar hoe deze programma's aangeboden worden, naar de leer- en opleidingmodules, de vaardigheden die ontwikkeld worden binnen duale curricula, de organisatie en administratie van de opleiding en de evaluatie van de verworven competenties.

Het systeem van duaal leren is de sleutel tot het versterken van de competenties en de vaardigheden van jongeren. Het systeem vergroot immers de tewerkstellingsmogelijkheden van jongeren en vertaalt de ervaring van transnationale mobiliteit in effectieve stagemogelijkheden. Om die reden is een stand van zaken opgemaakt met betrekking tot de bestaande duale leerprogramma's in Duitsland, het Verenigd Koninkrijk en Italië en zijn aspecten als sterke punten en tekortkomingen enerzijds en kritische vragen over de pedagogische, administratieve, regelgevende en juridische aspecten van de duale leer-benadering anderzijds geïdentificeerd. Dit rapport is een samenvatting van deze analyse en focust op duale leerprogramma's in hoger onderwijs.

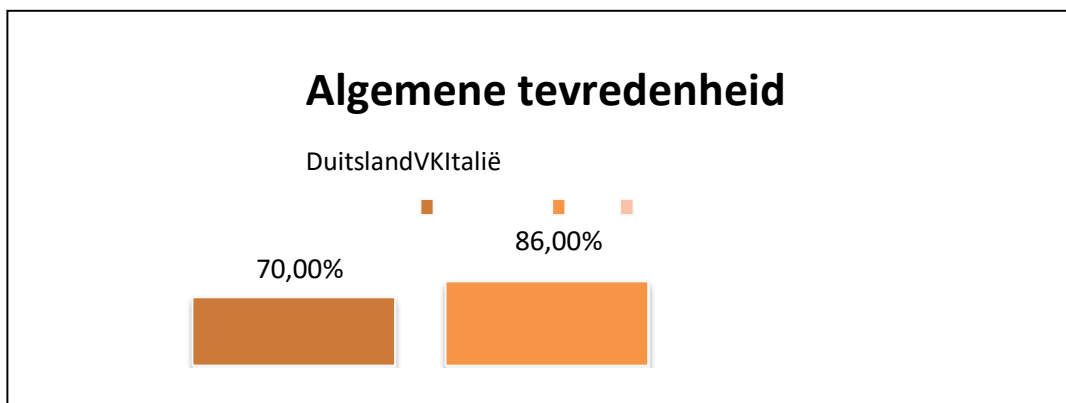
De belangrijkste aspecten van **duale leerprogramma's in het hoger onderwijs** in Duitsland, het Verenigd Koninkrijk en Italië zijn:

Duitsland	• belangrijke rol, vooral in beroepsonderwijs en -opleiding, lange traditie • groei in hoger onderwijs: 1.505 programma's (2014) • uitdaging: combinatie van academisch onderwijs en praktijkgerichte opleiding
VK	• niet ingeburgderd • stage-programma's, Foundation degrees • Degree Apprenticeship (diploma voor afstudeerrichting met leercontract), inspraak van en zeggenschap bij de werkgevers
Italië	• leercontract voor hoger onderwijs en onderzoek • complexe wetgeving • pilootproject: DESI Project - "Dual Education System Italy"

Voor meer gedetailleerde informatie wordt verwezen naar de *National Reports* en *Table*.

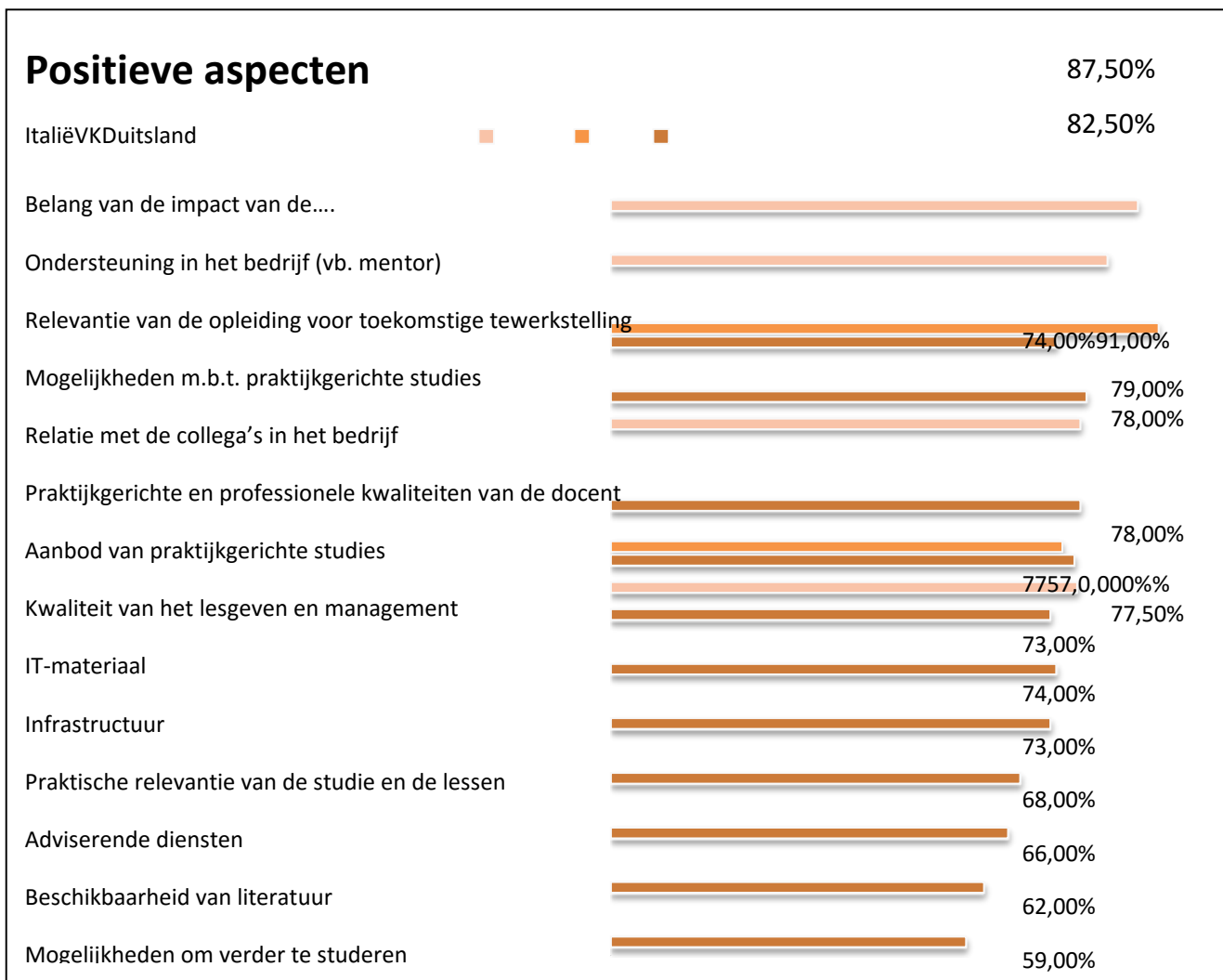
2. De relatie tussen de student, de onderwijsinstelling en de werkgevers in termen van administratieve regelgeving, arbeidswetgeving en toegekende steun en de Ervaring van studenten ingeschreven in duale leerprogramma's

De ervaring van studenten die een duaal leerprogramma volgen is geanalyseerd op basis van de lopende duale leermodules en pilootprojecten in de betrokken landen. In Duitsland werd de studie uitgevoerd door het Bureau voor Statistiek van Baden-Württemberg met 431 studenten uit het hoger onderwijs. In het Verenigd Koninkrijk voerde BIS (*Department for Business, Innovation and Skills*) in 2014 een studie uit met 801 hoger onderwijsstudenten. In Italië namen 49 studenten deel aan twee pilootprojecten rond duaal leren (2005 en 2008) die opgezet werden in samenwerking met de universiteiten in Venetië en Padua en de belangrijkste beroepsverenigingen. De algemene tevredenheid lag zeer hoog:

Figuur 1: algemene tevredenheid over duaal leren in Duitsland, het Verenigd Koninkrijk en Italië

16% van de studenten in Duitsland geven aan zeer tevreden te zijn met het opleidingsprogramma. In het Verenigd Koninkrijk stelt slechts 8% niet tevreden te zijn met het opleidingsprogramma in het hoger onderwijs. De positieve evaluatie is het resultaat van een combinatie van factoren. Zo zijn de ondervraagde studenten in het bijzonder vol lof over "het belang van de impact van de stage op persoonlijke ontwikkeling" (87.5%), de "ondersteuning in het bedrijf (vb. mentor)" (82,5%) en de "relevantie van de opleiding voor toekomstige tewerkstelling" (82,5%).

Figuur 2: positieve aspecten van duaal leren in het hoger onderwijs

Tussen de minder positieve aspecten of aspecten die vatbaar zijn voor verbetering vermeldde de studenten onder meer het "gebrek aan ondersteuning door de verstrekker, onderwijsinstelling of mentor". Andere aspecten die in de analyse naar boven kwamen staan opgelijst in Figuur 3.

Negatieve aspecten	Duitsland	VK	Italië
de mogelijkheden om verder te studeren			
de toepasbaarheid van de studie-inhoud in de praktijkgerichte studies			

een gebrek aan ondersteuning door de verstrekker, onderwijsinstelling of mentor			
een gebrekkige organisatie van het programma			
problemen m.b.t. het tijdschema			
een te strikte opzet van de formele opleiding			
regels die soms van partner tot partner verschillen			
culturele en semantische moeilijkheden bij het begrijpen van de betekenis en invulling van de stage			
te hoge inschrijvingsgelden			
kenmerken van de arbeidsovereenkomst voor stages in hoger onderwijs			
loon			

Figuur 3: negatieve aspecten van duaal leren in het hoger onderwijs

Om de duale leerprogramma's en pilootprojecten te optimaliseren formuleerde de studenten tijdens de studieperiode al enkele suggesties. Studenten in Duitsland benadrukten de nood aan meer interdisciplinair werken en denken en aan het opdoen van ervaring in human resources, economisch denken, vreemde talen en zelf-organisatie. Alumni zien ook op andere vlakken nog ruimte voor verbetering; met betrekking tot het toepassen van de studiewedstrijden in de praktijkgerichte fase, de praktijkgerichte oriëntering in de theoretische fase, de randvoorwaarden, het concept van het programma-aanbod, de overlegmomenten tijdens de studiefase en de relatie tussen de docent en student, kan er nog kwalitatieve vooruitgang geboekt worden.

De studenten die deelnamen aan het pilootproject in Italië benadrukten dat het aantal lesuren in volle lesdagen de activiteiten in de ondernemingen niet mogen onderbreken voor enkele uren. Sterker nog, ze hameren op het belang van duidelijkere afspraken over data en lesuren en stellen voor een handboek ter beschikking te stellen dat down te loaden is en alle informatie bevat m.b.t. rechten en plichten, richtlijnen voor de invulling van modules, inschrijvingen en de belangrijkste administratieve deadlines. Ze vragen ook naar een sterkere bewustwording bij de bedrijven over het belang van formeel leren voor de slaagkansen en het succes van het project.

Als besluit kan men stellen dat de studies over duaal leren die uitgevoerd zijn in Duitsland, het Verenigd Koninkrijk en Italië wijzen op een hoge graad van tevredenheid van de betrokken studenten over hun opleidingsprogramma.

3. De werkgelegenheidsgraad en arbeidskansen voor alumni van duale leerprogramma's

Het doel van elk stage-programma is de daaropvolgende professionele future. Om die reden worden in dit hoofdstuk zowel de werkgelegenheidsgraad tijdens en na het duaal leerprogramma besproken als de mogelijkheden op de arbeidsmarkt. De data voor het Verenigd Koninkrijk gelden voor zowel het hoger onderwijs als de programma's in het beroepsonderwijs.

Studenten die het duaal leerprogramma afwerkten, er momenteel aan deelnemen of de intentie hebben om eraan deel te nemen, kiezen voor dit leerstelsel omwille van – onder meer – de volgende redenen:

- het opdoen van werkervaring terwijl ze vaardigheden aanscherpen die in lijn liggen met de verwachtingen van de werkgever;
- het terugdringen van de *skills mismatch* door in te spelen op de veranderingen op de arbeidsmarkt;
- de erkenning van de kwalificaties voor een functie, het certificeren van een volledige set aan kennis, vaardigheden en competenties.

Deze redenen zijn geformuleerd door studenten die in Italië deelnemen aan duale leerprogramma's en worden onderschreven door 93% van de deelnemende studenten in het Verenigd Koninkrijk. Zij besluiten dat ze dankzij het duaal leerprogramma beschikken over betere vaardigheden en meer kennis voor het werk dat ze later wensen te doen.

De ondernemingen van hun kant beschouwen het duaal leerprogramma als een interessante opportuniteit voor het rekruteren van medewerkers. 80% van de deelnemende ondernemingen was tevreden over het stage-programma. De redenen waarom de betrokken ondernemingen een duaal leerprogramma aanbieden zijn onder meer:

- het verbeteren van het rekruteringsproces en de retentiegraad (71%)
- het is een vorm van training voor je eigen onderneming (70%)

Ondernemingen die het sterkst overtuigd zijn van het nut van duaal leren zijn hoofdzakelijk ondernemingen met meer dan 100 werknemers (68%), ondernemingen met een groter aantal stagelopers (68%), filialen die deel uitmaken van een grotere organisatie (68%) en ondernemingen die op 1 enkele locatie werken (58%). Hoe sterker universiteitsgericht het leerprogramma is, hoe groter de tevredenheid van de ondernemingen over de studenten.

Als stageprogramma's in het Verenigd Koninkrijk geëvalueerd worden op basis van de Netto Contante Waarde (NCW), dan levert elke Britse pond die door de overheid geïnvesteerd wordt £26 tot £28 (28€ tot 31€) op aan economische voordelen.

Op basis van de positieve resultaten dient het niet te verbazen dat de meerderheid van de studenten die deelnam aan het duaal leerprogramma een job vond na het beëindigen van hun stage.

Figuur 4: werkaanbod na het beëindigen van het duaal leerprogramma

Van de 89% van de studenten die onmiddellijk na het beëindigen van hun stageprogramma een job vonden bleef 71% aan het werk bij de werkgever bij wie ze stage gelopen hadden. De meerderheid van de studenten die bleven waren ouder dan 25 (81%). In de leeftijdscategorie 16 tot 18 jaar bleef slechts 57% werken in het bedrijf waar ze stage gelopen hadden.

Na het beëindigen van het duaal leerprogramma startte 9% van de studenten in Duitsland een doctoraatsprogramma. 2% werd zelfstandig ondernemer en slechts 2% vond geen werk. 83% van de studenten die na het afronden van hun duaal leerprogramma onmiddellijk een job vonden, is tewerkgesteld in een van de volgende domeinen: werktuigbouwkunde, IT, bankwezen en verzekeringen, autotechniek, kunstnijverheid, handel, elektrotechniek, sociaal werk en chemie. Het is opvallend dat slechts 4% onder hen stelt dat ze de kwalificaties die ze verworven hebben tijdens het stageprogramma altijd kunnen gebruiken. 30% zegt deze kwalificaties vaak te kunnen gebruiken, 47% soms, 17% zelden en 2% nooit. Desalniettemin heeft 25% van de afgestudeerden drie maanden na het afronden van het programma een inkomen dat hoger ligt dan 50.000 euro. 60% heeft een jaarlijks inkomen tussen de 30.000 en 50.000 euro en slechts 15% van de afgestudeerden heeft een inkomen dat lager ligt dan 30.000 euro per jaar. Enkele jaren na het afstuderen heeft 9% van de studenten een jaarlijks inkomen van minder dan 30.000 euro per jaar, 52% heeft een inkomen dat varieert tussen de 30.000 en 50.000 euro per jaar en tot slot heeft 38% een jaarlijks inkomen dat hoger ligt dan 50.000 euro.

Op basis van de resultaten van de analyse kan men besluiten dat duale leerprogramma's een positieve impact hebben op de inzetbaarheid en de tewerkstellingsvooruitzichten van studenten. Ook voor werkgevers is er een positief effect: uit de resultaten blijkt dat de meeste stagelopers na het beëindigen van het duaal leerprogramma in de onderneming blijven werken waar ze stage gelopen hebben.

4. Ontvankelijkheid van de instellingen voor hoger onderwijs voor duale leerprogramma's

De openheid of ontvankelijkheid van instellingen voor hoger onderwijs voor duale leerprogramma's is een zeer complex gegeven. Een van de belangrijkste redenen daarvoor is dat het voor vele instellingen nog steeds een grote uitdaging is om duaal leren te integreren in hun studieprogramma's. In het Verenigd Koninkrijk bijvoorbeeld is de traditie van afzonderlijke systemen voor hoger onderwijs en vervolgoopleidingen enerzijds en stageprogramma's binnen hoger onderwijs nog steeds sterk aanwezig. De nieuwe hervormingen met betrekking tot het leercontract zouden hier verandering in kunnen brengen en de ontvankelijkheid van instellingen voor hoger onderwijs voor het integreren van het leercontract in het hoger onderwijs vergroten. Uiteindelijk zal tijd uitwijzen hoe de instellingen voor hoger onderwijs om zullen gaan met deze vorm van duaal leren.

Er zijn drie succesfactoren die de ontvankelijkheid van hoger onderwijsinstellingen voor duale leerprogramma's positief kunnen beïnvloeden:

het introduceren van een nieuw curriculum: nauw samenwerken

het evalueren van de resultaten: opleidingspunten, certificeren van verworven vaardigheden

het beheren van duale activiteiten: focus op vaardigheden en tijds kader

5. Conclusie en geleerde lessen

De ervaringen met duale leerprogramma's in het hoger onderwijs verschillen sterk tussen de drie onderzochte landen Duitsland, Italië en het Verenigd Koninkrijk.

In **Duitsland** kent het duale leersysteem reeds een lange traditie en ondernemingen hebben ruime ervaring met de voorwaarden voor duaal leren en dit in het bijzonder in het beroepsonderwijs. De deelstaat Baden-Württemberg lanceerde in 2009 de *University of Cooperative Education*. De werkterreinen beginnen zich reeds af te tekenen maar de combinatie tussen academisch onderwijs en de praktische 'on the job' opleiding in ondernemingen is een nieuwe uitdaging.

In **Italië** is het duale leersysteem nog niet gesystematiseerd en ingeburgerd zoals dat in andere landen het geval is. De twee bestaande opleidingsprogramma's voor werk, leercontract en stage zijn wel vergelijkbaar met het duale leermodel maar nog onvoldoende afgestemd op de curricula uit het onderwijssysteem. Ze worden bovendien vaak doorgeschoven naar het beroepsonderwijs. De complexiteit van de wetgeving en de onzekere machtsverdeling tussen de centrale overheid, de regio's en de sociale stakeholders zorgen ervoor dat er tot op heden nog maar weinig gebruikt gemaakt wordt van het leercontract als studie- en opleidingsvorm.

In het **Verenigd Koninkrijk** zijn duale leerprogramma's geen gemeengoed. De Britse overheid formuleerde plannen om de kwaliteit en kwantiteit van leercontracten te verhogen om zo het nationale tekort aan gekwalificeerde werknemers weg te werken en de economische groei te stimuleren. Voor deze plannen wordt een investering van drie miljoen voorzien vanaf 2020. Het leercontract-programma wordt tevens gepromoot als een waardig alternatief voor een universitaire opleiding.

Gedeelde **sterke punten en tekortkomingen** voor duale leerprogramma's in Duitsland, Italië en het Verenigd Koninkrijk:

STERKE PUNTEN	TEKORTKOMINGEN
Inzetbaarheid: combineer academische kennis met praktijkgerichte opleiding en vaardigheden	Administratieve regelgeving: gebrek aan een duidelijk contractueel kader
Vooruitzichten op de arbeidsmarkt: lagere kost voor rekrutering, sterkere loyaliteit t.a.v. ondernemingen	Arbeidswetgeving
Tevredenheid en inkomen	Toegekende ondersteuning: overuren
	Oriëntering van academische studies op jobprofielen

	Minder focus op Levenslang Leren
--	----------------------------------

De belangrijkste factoren waarvan het succes van de implementering van duale leerprogramma's in het hoger onderwijs afhangen zijn:

